

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-11-21
Besvaras senast
2025-12-05

Till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:179 Besked om ICLD:s framtid

Internationellt centrum för lokal demokrati (ICLD) är en av svensk biståndspolitikens mest träffsäkra och välrenommerade aktörer. Organisationen, som är baserad i Visby, arbetar på uppdrag av Sida och finansieras genom särskilda regeringsbeslut via biståndsbudgeten. Genom kommunala partnerskap, internationella utbildningsprogram och forskning om lokalt självstyre stärker ICLD demokrati och ansvarsutkrävande i utvecklingsländer – områden där Sverige länge varit en internationellt erkänd föregångare.

ICLD är unik i svensk förvaltning. Det är den enda aktören som möjliggör formella och långsiktiga samarbeten mellan svenska kommuner och deras motsvarigheter i utvecklingsländer. Effekterna är tydliga och väl dokumenterade: stärkt lokal förvaltning, ökad transparens, minskad korruption och mer delaktiga medborgare. För svenska kommuner innebär partnerskapen dessutom kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och en fördjupad förståelse för demokratins praktiska villkor. Gotland har genom åren haft flera framgångsrika samarbeten, bland annat med Kibaha i Tanzania och Gammalsvenskby i Ukraina, där resultaten har varit konkreta och långsiktiga.

Genom att stärka den institutionella kapaciteten hos lokala myndigheter, som är den tillämpande myndigheten för demokrati och rättsstatens principer, bidrar de kommunala partnerskapen starkt till att öka medborgarnas tillit vilket i sin tur leder till starkare tillväxt och utveckling. Ett eventuellt slopande av kärnstödet till ICLD innebär att ta bort en av de grundläggande förutsättningarna för en positiv demokratiutveckling inom Sidas prioriterade länder. Det kommer slå direkt mot de kommuner från Ukraina som genom sin samverkan med svenska kommuner minskar sina möjligheter att anpassa sin myndighetsutövning gentemot EU:s krav för en anslutning till Europeiska unionen.

Att ICLD ligger i Visby är inte ett slumpmässigt beslut. Placeringen var en del av ett politiskt åtagande att stärka Gotland efter tidigare uteblivna statliga satsningar. Genom åren har ICLD vuxit till en av regionens mest kvalificerade arbetsplatser inom internationellt utvecklingssamarbete och har bidragit till att befästa Gotlands roll som värd för demokratirelaterad verksamhet. Därför är den oro som nu sprider sig högst begriplig. När regeringen och Sida sänder oklara signaler om finansiering, mandat och organisatorisk framtid riskerar det att slå hårt – inte bara mot det globala demokratistödet utan också mot sysselsättning, kompetens och statlig närvaro på Gotland.

De senaste månaderna har präglats av halvkvädna uttalanden från Sida och undvikande besked från biståndsministerns närmaste medarbetare. I en tidigare interpellationsdebatt ställdes raka frågor om regeringens syn på lokaldemokratiskt stöd, men svaren uteblev. Detta är problematiskt, inte minst eftersom ICLD driver fleråriga program där ryckighet och kortsiktighet får direkta, negativa konsekvenser för både anställda, partnerkommuner och forskningsmiljöer. Regeringen talar gärna om demokrati i breda ordalag men verkar samtidigt ovillig att försvara de verktyg som faktiskt fungerar.

ICLD representerar ett av de mest kostnadseffektiva och resultatdrivande områdena inom hela demokratistödet. Att lämna organisationen i limbo skadar Sveriges trovärdighet, försvagar biståndets genomslag och skapar oförsvarlig regional osäkerhet på Gotland. Det är svårt att tolka regeringens hållning som något annat än ett uttryck för att lokaldemokratin inte längre prioriteras.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande frågor till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa:

1. Hur ser ministern, inom ramen för sin tjänsteutövning, och regeringen på ICLD:s roll i det svenska demokratistödet och i biståndspolitikerna framöver?
2. Vilka långsiktiga förutsättningar avser ministern, inom ramen för sin tjänsteutövning, och regeringen att ge ICLD i form av finansiering, mandat och struktur?
3. Hur avser ministern och regeringen att säkerställa att verksamheten även framöver kan bedrivas i Visby?

.....

Hanna Westerén (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann